



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 754/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť L. B., toho času vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom Mgr. I. C., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 To 4/11 z 13. apríla 2011 a postupom, ktorý mu predchádzal, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. B. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2013 doručená sťažnosť L. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie a na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 To 4/11 z 13. apríla 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“) a postupom, ktorý mu predchádzal.

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 31 T 207/08 z 21. júla 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bol okrem iných sťažovateľ uznaný vinným v bode 1 z trestného činu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 31. januára 1998 a trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. januára 1998, v bode 2 z trestného činu vraždy spolupáchateľstvom sčasti dokonaného podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 a § 219 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. januára 1998, za čo bol odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 23 rokov, na výkon ktorého bol zaradený do III. nápravnovýchovnej skupiny.

3. O odvolaní sťažovateľa, ako aj ostatných spoluobžalovaných proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu zrušil a sťažovateľa na rovnakom skutkovom základe a pri rovnakej právnej kvalifikácii pri úprave konštrukcie právnej vety odsúdil na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 23 rokov, na výkon ktorého ho zaradil do III. nápravnovýchovnej skupiny.

4. Sťažovateľ sa domnieva, že rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, boli porušené jeho označené základné práva garantované ústavou a dohovorom. Vo svojej sťažnosti poukazuje na to, že v jeho veci na totožnom skutkovom základe bol okresným súdom vyneseny už skôr rozsudok sp. zn. 5 T 06/06 z 10. októbra 2006 (ďalej len „rozsudok sp. zn. 5 T 06/06“), ktorý ho pre skutok uvedený v bode 1 rozsudku uznal vinným a súčasne ho pre skutok uvedený v bode 2 rozsudku spod obžaloby oslobodil. Tento rozsudok bol uznesením krajského súdu sp. zn. 6 To 43/06 z 24. apríla 2007 zrušený v celom rozsahu a vec bola vrátená okresnému súdu na nové prerokovanie a rozhodnutie. Následne okresný súd po zrušení rozsudku sp. zn. 5 T 06/06

uvedeným uznesením krajského súdu nariadil na 28. august 2007 verejné zasadnutie a uznesením sp. zn. 5 T 06/06 z toho istého dňa odmietol obžalobu prokuratúry a vrátil jej vec z dôvodu porušenia ustanovení zabezpečujúcich právo na obhajobu. Okresný súd v uznesení, ktorým odmietol obžalobu, v súlade s právnym názorom odvolacieho krajského súdu okrem iného uviedol, že „... je v prvom rade potrebné vykonať rekonštrukciu za účelom preverenia v súčasnosti dvoch verzií svedkov... . Na preverenie výpovede A. H. v procesnom postavení ako obvineného bola v prípravnom konaní vykonaná previerka výpovedí ohľadom vraždy neb. J. K. a neb. P. K., ktorú je potrebné doplniť novou rekonštrukciou. Obidve rekonštrukcie je pravdaže potrebné vykonať za účasti obžalovaných L. B., S. S. a všetkých obhajcov.“.

5. *Sťažovateľ v sťažnosti ďalej argumentuje, že okresným súdom požadované rekonštrukcie neboli nikdy vykonané, a aj napriek tomu Krajská prokuratúra v Trenčíne podala 2. decembra 2008 opätovne na okresnom súde obžalobu, pričom vec bola vedená pod sp. zn. 31 T 207/08 a napokon bola právoplatne skončená napadnutým rozsudkom krajského súdu. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza: „K zásadnému porušeniu práva na obhajobu došlo tým, že nikdy neprišlo k rekonštrukcii usmrtenia J. K. a P. K. či už v prípravnom konaní alebo v konaní pred súdom. ... Pričom v zmysle ustanovenia § 327 ods. 1 Trestného poriadku súd, ktorému bola vec vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je viazaná právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí odvolací súd a je povinný vykonať úkony a dôkazy, ktorých vykonanie odvolací súd nariadil. Sťažovateľ je toho názoru, že po opätovnom podaní obžaloby dňa 02.12.2008 bol OS PO (okresný súd, pozn.) viazaný právnym názorom nadriadeného súdu o povinnosti vykonať rekonštrukcie J. K. a P. K. aj za sťažovateľovej účasti. Nedošlo k vykonaniu rekonštrukcie, ale len k vykonaniu vyšetrovacieho pokusu bez účasti spoluobvinených, resp. spoluodsúdených. Došlo tak k paradoxnej situácii, keď nevykonanie rekonštrukcií aj za sťažovateľovej účasti hodnotil Krajský súd v Prešove, ako aj Okresný súd Prešov ako porušenie práva na obhajobu a následne po opätovnom podaní obžaloby, bez vykonania spomenutých rekonštrukcií za sťažovateľovej účasti, už Okresný súd Prešov v inom senátnom zložení a Krajský súd v Prešove v inom senátnom zložení za nezmenenej dôkaznej situácie uznal sťažovateľovu*

vinu, ako aj ostatných spoluobžalovaných a úplne bol odignorovaný právny názor okresného ako aj krajského súdu ohľadom potreby vykonať rekonštrukcie.

Postup vyššie uvedených súdov, keď bez relevantných dôvodov nevykonali rekonštrukcie a toto konanie bolo v rozpore s Trestným poriadkom a konštantnou rozhodovacou praxou, sťažovateľ takýto postup považuje za zásah do princípu právnej istoty ako súčasť právneho štátu...“

6. Okrem uvedenej argumentácie sťažovateľ vidí porušenie svojich označených základných práv aj v tom, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu je nedostatočné a neúplné, pretože krajský súd „*nedal jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, ktoré sťažovateľ uviedol v deväťstranovom odvolaní...“*.

7. V petite sťažnosti sťažovateľ žiadal vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru rozsudkom krajského súdu, zrušil napadnutý rozsudok, vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Nadväzujúci čl. 6 ods. 3 dohovoru zakotvuje konkrétne minimálne procesné záruky garantované v trestnom súdnom konaní ako imanentnú obsahovú súčasť základného práva na spravodlivé súdne konanie.

12. Podstatu predloženej sťažnosti tvorí tvrdenie sťažovateľa, že k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru došlo tým, že vo veci sťažovateľa nebolo vykonané dokazovanie rekonštrukciou, či už v prípravnom konaní alebo v konaní pred súdom, hoci

v predchádzajúcom súdnom konaní na rovnakom skutkovom základe to všeobecné súdy považovali za potrebné na objasnenie skutkového stavu. Sťažovateľ taktiež namieta obsahovo nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, ktoré podľa jeho názoru nereaguje na všetky ním vznesené námietky v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa.

13. Ústavný súd predovšetkým uvádza, že vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

14. Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozsudku krajského súdu.

15. Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd vo svojom rozsudku veľmi podrobne vyhodnotil vykonané dokazovanie a na sporné otázky namietané sťažovateľom dal kvalifikované odpovede, ktoré sú vnútorne logické a nie sú prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu. Vôbec preto nemožno tvrdiť, že by bolo rozhodnutie krajského súdu zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Čo sa týka rozsahu odôvodnenia, to je vždy nutné posudzovať so zreteľom na konkrétny prípad (II. ÚS 44/03, II. ÚS 78/05). V okolnostiach daného prípadu (vzhľadom na jeho skutkovú zložitosť)

možno s prihliadnutím na potrebu dôvery účastníkov i verejnosti v zákonné rozhodovanie všeobecných súdov vyžadovať širšie odôvodnenie rozhodnutia. Avšak ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie krajského súdu i tak splňa všetky kritériá na vyslovenie záveru, že v ňom nemožno badať nič, čo by mohlo signalizovať porušenie základných práv sťažovateľa. Okolnosť, že sťažovateľ má odlišný názor, nezakladá porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru. Naostatok ústavný súd len dopĺňa, že krajský súd sa síce v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nezaoberal osobitne dôvodmi, pre ktoré nebola vykonaná rekonštrukcia, ale len vyšetrovací pokus, avšak sťažovateľ túto skutočnosť v písomnom odvolaní z 15. novembra 2010 namietal len marginálne, a preto z pohľadu krajského súdu nebol daný dôvod na širšie odôvodnenie týkajúce sa tejto námietky (k namietanému neúplnému vykonaniu dokazovania pozri aj bod 19, pozn.).

16. Ústavný súd taktiež konštatuje, že právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie neznamena právo na úspech účastníka v súdnom konaní. V trestnom konaní to znamená, že odlišné vyhodnotenie dôkazov týkajúcich sa ustálenia otázky viny zo strany všeobecného súdu oproti ich vyhodnoteniu obžalovaným nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. na spravodlivé súdne konanie (*mutatis mutandis* napr. II. ÚS 37/01).

17. Článok 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 dohovoru garantuje právo na obhajobu. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené aj všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo, t. j. najmä aby nevinná osoba nebola odsúdená a páchatel bol odsúdený len za to, čo spáchal. Z čl. 6 ods. 3 dohovoru, ktorý definuje, ktoré konkrétne práva je potrebné zahrnúť pod právo na obhajobu, vyplýva, že každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo byť podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu, mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby, obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú, ďalej vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako

svedkov proti sebe a mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

18. Každé základné právo a sloboda sa ústavou priznáva len v rozsahu účelu daného práva alebo slobody (II. ÚS 81/99). Účelom práva na obhajobu je poskytnutie príležitosti brániť sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu a tiež sa brániť proti tvrdeniam o skutočnostiach, ktoré ovplyvňujú rozhodnutia v trestnom konaní v neprospech účastníka trestného konania. Obsahu a účelu priznaného zákonného a ústavného práva musí korešpondovať možnosť jeho reálneho naplnenia a uplatnenia tými subjektmi, ktorým bolo priznané (I. ÚS 17/99). Ústavný súd v posudzovanej veci nezistil, aby procesným postupom krajského súdu (alebo aj okresného súdu) bola účelovo vytvorená nepriaznivá procesná situácia a také podmienky pre sťažovateľa, ktoré by mu bránili, resp. ho podstatným spôsobom obmedzovali pri reálnom uplatnení práva na obhajobu. Ústavný súd môže len opakovane konštatovať, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil, že by napadnutým rozsudkom krajského súdu mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na obhajobu, pretože krajský súd jeho námietky preskúmal a primerane sa im venoval. Rovnako ústavný súd z obsahu sťažnosti ani z jej príloh nezistil, že by sťažovateľovi alebo jeho obhajcom nebola krajským súdom poskytnutá možnosť predniesť relevantné skutočnosti pri rozhodovaní o odvolaní. Obhajcovia sťažovateľa v písomných podaniach (a v odvolacom konaní napokon aj na verejnom zasadnutí) mali možnosť bez akéhokoľvek obmedzenia vyjadriť sa ku všetkým otázkam, ku ktorým mali potrebu sa vyjadriť.

19. K namietanému neúplnému vykonaniu všetkých navrhovaných dôkazov ústavný súd dodáva, že z práva na obhajobu nevyplýva pre sťažovateľa právo, aby súdy akceptovali všetky jeho návrhy na vykonanie dokazovania, ale aby mal možnosť tieto návrhy predniesť. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre vyvodzuje záver, že súd nie je povinný za každých okolností vykonať všetky dôkazy, ktoré strana navrhne. Prípustnosť dôkazov nie je dohovorom regulovaná a ide o otázku, ktorú upravuje predovšetkým vnútroštátne právo. Takisto význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania posudzujú

predovšetkým vnútroštátne orgány (rozhodnutie Engel c. Holandsko z 8. júna 1976, séria A, č. 22, s. 38- 39, § 91, podobne II. ÚS 25/07).

20. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05). Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je teda absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. O taký prípad išlo aj v prerokovávanej veci, preto ústavný súd z už uvedených dôvodov považuje sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

22. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnosti bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2013